

ידוע עצת הארצות החיים שהובא במ"ב ס' ד ס"ק ל שלכתחילה יעשה צרכיו או יטיל מים וישפסף. וכיוצא בזה מצינו בהגהות רעק"א ס' ד על מג"א ס"ק יב שיעשה צרכיו ויטול בברכה. וכ"ה בעולת תמיד ס"ק ח ואליה רבה ס"ק ח אם טינף ידיו. והרבה ספרים אחרי המ"ב הביא פסקו וכן המנהג האשכנזים היום בכל מקום שראיתי. אבל יש לעיין האם צריך לעשות גדולים או קטנים עם שפשוף דוקא או סגי בנגיעה במקום מכוסה. הנה הארה"ח במאיר לארץ בס"ק יד כ' וז"ל שאז דלדעת הרא"ש לקמן סי' ז' אפי' לתפלת מנחה צריך לברך מה תאמר הא לא קי"ל כהרא"ש בזה כמ"ש בסי' ז' דאמת כן א"כ הטעם של נטילת שחרית כהרשב"א כהוכחת המג"א וא"כ בל"ז צריך לברך ועי' ב"י ס' ז' דעשה צרכיו אפי' לא קנח ובמטיל מים ושפסף דוקא עכ"ל. ומש' להדיא שצריך לשפסף דוקא ולכן העתיק לשונו המ"ב בדקדוק.

ראיתי לס' אשי ישראל לר' פפויפר פ"א הערה צט כ' וז"ל

במ"ב בס"ק כתב יעשה צרכיו או יטיל מים וישפסף" ויל"ע האם ה"ה כל נגיעה במקומות המכוסים שבגוף וחיכוך בראשו דמצינו שנגיעה במקומות המכוסים ובמקום זיעה מחייב נטילה שאסור להזכיר שם שמים ללא נטילה וכמבואר שם בסע' כג אך האם זה ג"כ מחייב ברכה על נטילה זו סוסי' ז ד"ה וא"א דעשה צרכיו דנקט הרא"ש לאו דוקא דה"ה לנגע בבשר המטונף וע"ש דלפי"ז כל הנוגע בבשר מטונף שבגוף האדם או בטינוף היוצא מגופו צריך לברך ענט"י לדעת הרא"ש ומבואר לכאורה דדוקא בבשר המטונף שבגוף האדם ולא כל בשר מכוסה ואולי היינו כמבואר בסי' צב סע' ז ועיין גם בארה"ה סע' יג ובמ"ב ס"ק כה דאם לא נגע במקום המטונף לא מברך לדעת הרא"ש ועיין במאמר ס"ק ח שהקשה שם מדוע השו"ע השמיט העצה לחכך בראשו או שיגע במקום המכוסה ואין להוכיח מסי' קסד סע' ב ברמ"א ובמ"ב ס"ק ד ובסי' תעה סע' א וביה"ל ד"ה יטול משום דהובת הנטילה לסעודה חלוק מחובת הנטילה בשחרית וכמבואר בסי' קנח מ"ב ס"ק א משום והתקדשתם וכו' ולכן אפי' בנגיעה במקומות המכוסים או אפי' בכתבי הקודש מחייב נטילה בברכה משא"כ בנט"י שחרית ועיין מ"ב סי' תקנד ס"ק כא וסי' ד סע' א בביה"ל ד"ה עלייה ועיין סידור הרב שכתב ומ"מ ימשמש במקומות המכוסים שבגופו קודם הנטילה כדי שיברך ענט"י לדברי הכל ומבואר דמועיל נגיעה במקומות המכוסים ועיין אשל אברהם מבוטשטאש מהדו"ת סי' סעיף כב דאולי גם מה שאין הידים נקיות שלא על ידי שינה אין גורם ברכה בשחרית וצל"ע כעת ועיין פמ"ג מ"ז ס"ק ט בסופו וצ"ב ומהגרש"ז אויערבאך צ"ל שמעתי שדוקא בעשה צרכיו יברך ולא מהני נגיעה במקומות המכוסים ויש לדון למה העצה לנגוע במקומות המכוסים או חיכוך בראשו כדי להתחייב בברכה לא נחשב כגורם לברכה שאינה צריכה והנה בביה"ל סי' תעה סע' א בד"ה יטול כתב דבמקום שמסופקים אנו אם יכול לברך יטמא ידיו קודם הנטילה כדי שיוכל לברך וכמבואר בסי' קנח סעיף ז ברמ"א וכן בסי' קנט סע' יג כתב הביה"ל בד"ה ולכתחילה על דברי הרמ"א בסי' קנח סע' ז דנראה דטוב שיטמא ידיו כדי שיתחייב ודאי בנטילה שניה ויכול לברך ומבואר דלא הוי גורם לברכה שאינה צריכה אך עיין במ"א סי' קסה ס"ק ב שהביא בשם השל"ה שכתב שיטנף ידיו ויתחייב בודאי בברכה והקשה עליו המ"א דהו"ל גורם לברכה שאינה צריכה ולכאורה משמע דלדעת המ"א טינוף ידים הו"ל גורם לבשא"צ אך מהמ"א לכאורה אין הוכחה דיש לומר דשאני בסי' קסה דנטל ידיו בנטילה ראשונה בכוונה והו"ל נטילה הראויה לכו"ע לאכילה ורק הנידון הוא לגבי זמני הברכות אשר יצר וענט"י מצד ההפסק בין הנטילה לברכה ובזה פליגי השל"ה והמ"א האם טינוף הידים הוי גורם ברכה שאי"צ משא"כ בשאר המקומות שצויינו לעיל הספק הוא בגוף הנטילה דיש מחלוקת בראשונים האם עלתה לו הנטילה כשהיא לא בכוונה ובכגון דא דנוטל שנית מספק ברור שאם יטנף ידיו להתחייב לכו"ע בברכה לא הוי ברכה שאי"צ וה"ה בכל ספיקות התלויות במחלוקת וכ"ה בתהל"ד סי' קסה ס"ק א ועיין בסי' קנח סע' יא ופמ"ג מ"ז ס"ק יב שכתב שם שיטנף ידיו והדברים תואמים להנ"ל עכ"ל.

וכן הובא בקצרה בהליכות שלמה תפלה פ"ב הל' כד. ויוצא מזה שבאמת כדי לצאת ידי שיטת הרא"ש צריך ליגע באותו מקום אצל פי הטבעת או האמת או הצואה בקנוח או נצוצות מי רגלים בשיפשוף. אבל כיון דרובא

דאינשי לא עבדי הכי ומאוס לומר להם לעשות כן א"כ עלינו לברר האם נכון עדיין לעשות כעצת המ"ב כדי לברך ענ"י בבקר.

בזה יש לחקור כמה שאלות

- 1) למה באמת מברכים ענ"י כל בקר כיון שחוששים לשיטת הרא"ש ובשביל שיטתו צריך ליגע בבשר המטונף ממש ולרוב דרובא דבנ"א לא כלל לא שייך כשישנים בבגדים כיון דשיש להם בגדים תחתונים הדבוקים לבשר?
- 2) למה לא ביארו זה גדולי האחרונים כשכתבו העצה לעשות צרכיו בבקר ולברך ענ"י שבאמת צריך ליגע באותו מקום? ובזמ"ז אין ספק אצלי שכולם שאינם עושים כך.
- 3) מאי שנא עושה צרכיו גדלים שא"צ ליגע באותו מקום לעשיית קטנים שצריך?

אבל מצינו דיש חולקים על הגרשז"א, שבראשם המאמר מרדכי ס' ד ס"ק ח' כ' ז"ל קשה לי דלפי דברי הרב ע"ת אין מקום לספיקו של הש"ע שהרי בקל יכול לצאת מידי ספק כשיחכך בראשו או יגע במקום המכוסה וא"כ הו"ל למרן ז"ל לכתוב והרוצה לצאת ידי ספק יטנף ידיו ויחכך בראשו או יביא עצמו לעשיית צרכיו וכמ"ש הטור לקמן ס' תע"ג גבי טיבול ראשון דלילי פסחים דיש מחלוקת בפוסקים אם חייב לברך אם לא וכתב שם דכדי לצאת מן הספק יביא עצמו לעשות צרכיו וכו' ע"ש ובב"י וכל שכן הכא שהתיקון הוא יותר נקל דבנגיעה במקום הטנופת בלחוד נפיק מידי ספיקא עכ"ל. ומבאר שלדעת הרא"ש סגי בנגיעה במקום מכוסה להתחייב בברכת ענ"י. וכן פסק למעשה הסיידור הרב בעל התניא וכן המהרש"ם ח"ג ס' קנו בלי דיון כלל. וכן פסק ס' נעור כל הלילה ריש פרק ד פסקי תשובות ס' ד ס"ק ב.

מהו נקודת המח'?

המח' לכאורה תלוי בביאור דברי הרא"ש:

דברי הרא"ש

תשובת הרא"ש כלל ד' ס' א:

כללא דמילתא אין לברך על נטילת ידים אלא במקום שמצינו שתקנוה חכמים ז"ל כגון הנוטל ידיו לאכול. וגם תקנוה בבקר כשקם ממטתו ידי מוטונפות שמשמשות במקום הטנופות ויש לו להתפלל צריך ליטול, כדכתיב ארחץ בנקיון כפי וגומר. ותקנו ברכה כיוצא בזה אם עשה צרכיו וקנח או לקטנים ושפשף ורוצה להתפלל יטול ידיו ויברך ענ"י. אבל כל היום כשעושה צרכיו או הטיל מים אם רוצה ללמוד אינו צריך לברך על נטילת ידים כי אם אשר יצר. ואם הוא נוטל ידיו כשרוצה להתפלל אם לא עשה צרכיו אינו צריך לברך על נטילת ידים, שלא תקנוה אלא בבקר כשידיו מוטונפות שמשמשות במקום הטנופת ועשה צרכיו

רא"ש תענית פ"ד ס' לט לענין יוכ"ר וט' באב

כל היום אחר שעשה צרכיו ויש לו לברך אשר יצר יכול ליטול ידיו כדי שיוכל לברך

רא"ש ברכות פ"ט ס' כג

כי משי ידיה אומר ברוך אקב"ו על נטילת ידים לפי שידין של אדם עסקניות הם ואי אפשר שלא ליגע בבשר המטונף בלילה... מזה יש ללמוד דהוא הדין בתפלת המנחה ובתפלת הערבית אם עשה צרכיו ונוטל ידיו מברך על נטילת ידים אבל כל היום כשעושה צרכיו אין צריך לברך כי אם אשר יצר דלא נתקנה ברכת על נטילת ידים כי אם לסעודה ולתפלה כי הך דהכא

תוספות הרא"ש יומא ל. ד"ה מצוה

נראה דאם עשה צרכיו או הטיל מים ושפסף ונטל ידיו להתפלל צריך לברך ענט"י כמו שמצינו בבוקר שתקנו לברך ענט"י בשביל שהידים עסקניות הן וממשמש בלילה במקום מטונף ונלמדו ממנו לשאר התפלות, אבל לדברי תורה אין צריך לברך

ב"י בס' ז' ביאר בשם המהר"י אבוהב ועשה צרכיו דנקט הרא"ש לאו דוקא דהוא הדין לנגע בבשר המטונף אבל אם היו ידיו מלוכלכות בטיט נראה שבזה לא חייב הרא"ש לברך על נטילת ידים דאינו דומה לנטילה דשחרית אבל אם נגע בצואה פשיטא שצריך לברך שאף על פי שאין הנגיעה בגופו הרי היא הלכלוך היוצא מגופו

דברי הרשב"א

תשובת הרשב"א ח"א ס' קצג

אנו צריכים ליזהר בתפלה או באכילה שלא ליגע במקום הטינופת איזה נקרא מקום הטינופת והשיב מסתברא שלא מקום הטינופת ממש אלא אפילו שוק וירך המכוסים באדם לפי שיש שם מלמולי זיעה וכן מחכך בראשו אבל מקומות מגולים בראשו ובפניו ומקום מגולה שבזרועותיו אין זה מקום הטינופת שאין שם צואה וזיעה וכך אנו נוהגים

הגרשז"א מפרש לשון בשר מטונף כמשמעו ברא"ש. וכמאת פשוט הוא שאמר שפסף דוקא כמו שדייק הגמ' יומא ל'. ממטיל מים צריך קידוש ידים ורגלים דמצוה לשפסף שבלי שפשוף א"צ לקדש ידיו אע"פ שהטיל רגליו וקרוב לודאי שנגע במקום מכוסה ועדיין א"צ קידוש א"כ טנף ידיו בשפשוף. ומזה יש דמיון לנטילה כמו שקצת מש' בתרא"ש יומא.

והמאמר מדרכי ביאר סתם הרא"ש מן המפורש ברשב"א דמקום מטונף לאו דוקא דה"ה לכל מקום מכוסה שצריך נטילה א"כ י"ל כן גם להרא"ש. כמו כן מצינו בש"ך הל' נדה שאמר כן ללמוד לשון הראשונים. ובעצם מסתבר קצת שהרא"ש ידע הרבה ממה שכתב הרשב"א שהיה נשוי לקרובו וגם ציין אותו בשמו במס' נדה. אבל מזה אין להוכיח כיון שרוב פעמים הם חלוקים ואינם מזכירים זה את זה. ועוד דהרי שנה ושילש הרא"ש הלשון של מטונף ולא הרחיבו. לפי המאמר מדרכי ניחא איך בכל יום אנו מברכים ענ"י אע"פ שלא נגענו באותו מקום מטונף בלילה.

יש להקשות על המאמר שהרי לדבריו להרא"ש היה לו לומר דבכל תפלה יש לברך עם נגע במקום מכוסה משעה התפלה הקודם. וא"כ למה כ' הרא"ש בתשובה הנ"ל אם הוא נוטל ידיו כשרוצה להתפלל אם לא עשה צרכיו אינו צריך לברך על נטילת ידים. שהרי נגיעה במקום מכוסה מצוי מאד ולמה סתם האפשרות לברך משום נגיעה במקום מכוסה.

וכן משום הנחתו של המאמר יש לו קשה למה ש"ע ורמ"א לא כתבו העצה פשוטה בנעור כל הלילה ליגע במקום מכוסה. אבל לפי הגרשז"א אינה קשה שהרי מן הסתם אינו דרך ארץ ונקיות ליגע באותו מקום כלל ואין ליעץ כן אבל כאשר צריך לעשות צרכיו צריך ליגע שם לשפסף ולקנח וא"כ לא כתב כן הש"ע ורמ"א כיון שלכולם א"צ לעשות צרכיו וא"צ לעשות עצה כזה יש בו טירחא בימים קדמוניות שהבית הכסא היה רחוק ובלילה קשה למצואו. ואין לדחות הראיה שמשום גורם ברכה שאינה צריכה לא יעץ כן הש"ע משום שמותר לגרום בשא"צ כדי לצאת מן הספק כמ"ש בהרבה מקומות בש"ע ומ"ב. וכן פשוט לאשי ישראל כאן.

עוד יש לחקר מה המחייב ליטול ידיו במי שנגע במקום מכוסה האם הוא משום נקיות או רוח רע. מלשו הרא"ש ורשב"א לעיל מבוארים שהטעם הוא משום נקיות ומהני מידי דמנקי. וכ"כ להדיא הריטב"א ביומא ל'. וז"ל ואפשר לדחות ראיה זו דדילמא קידוש ידים ורגלים בכיור לא בעי, אבל נטילת ידים לנקיות בעי עכ"ל. וכן מש' ממ"ב ס"ק מא כ' דנגע ברגליו הוא משום נקיות, וכיון שרגליו בכלל מקום מכוסה כמ"ש ברמא סי' ב' ס' ו' א"כ פשוט שנגע במקום מכוסה הוא משום נקיות.

אבל מצינו שכתבו שהוא משום ר"ר. כן מש' מהפרי מגדים ד מ"ז טו וז"ל שני מיני לכלוך יש, אחד בזוהמא במקומות המטונפין ואותן דברים המצויינין כאן סעיף י"ח, וזה בעיני דווקא מים, שרוח רעה [שורה], אע"ג דלק"ש ותפלה אם אין לו די בעפר, ולדברי תורה ולברכות לכתחלה נמי עפר. אבל לכלוך בטיט ורפש דבר שאין מאוס. וזוהמא, לית בה משום רוח רעה, ודי לדברי תורה ולברכות לכתחלה עפר ומידי דמנקה, ולק"ש ותפלה צריך לכתחלה מים, ודיעבד סגי נקיון עכ"ל. אבל הבן איש חי בפ' תלדות הל' א ורב פעלים ח"ב ס' ד ס"ל שאין ר"ר בגוף האדם אלא בידי ורגליו ושערי וכן הסכים היב"ע ח"ה ס' א א' ה.

נ"מ מזה אם נגע במקום מכוסה כאשר היה נקי, לטעם נקיות א"צ ולטעם ר"ר צריך. כף החיים ס"ק פה בשם רוח חיים סוף ח"ב כ' שאם רחץ גופו היטב ולא נשאר בו שום טינוף א"צ נט"י. ע"כ. וכן מצינו לאחיו ביפה ללב ח"א ס' ד ס' כב וע"ע ביב"ע ח"ה ס' א. אבל האשל אברהם מבוטשאטש ס' ד ס' כ' נראה שרק בנגיעה בגופו עשו חז"ל בזה דרך לא פלוג להצריך נטילת ידיים תמיד, גם אם היה המקום נקי אז. עכ"ל.

כעין מח' זו ממש מצינו בראשונים בתוס' ישנים יומא ל. ד"ה מצוה וז"ל אומר ר"ת כי מיכן יש ללמוד שהנכנס להשתין מים אין צריך ליטול ידיו אם לא שיפסף ואם שיפסף מיהא נראה דאין צריך לברך על נטילת ידיים מידי דהוי אנוגע ידיו במקום הטנופת או היו רגליו מלוכלכות בטיט ובצואה ואפילו אשר יצר לא היה רבינו מאיר רגיל לברך אך רבי רגיל לברך אשר יצר הר"ר אלחנן היה רוצה לדחות דהא כל המטיל מים טעון קידוש דמשמע אפי' ליכא כלל ניצוצות דלא פלוג רבנן בקידוש ה"ה גבי טבילה [צ"ל נטילה] אך י"ל דמ"מ נהי דגבי קידוש ידיים לא פלוג רבנן נטילה לתפלה מיהא לא מצינו שהצריכו בכל ענין והילכך לא צריך ומיהו היכא דשיפסף ודאי צריך ליטול אותו יד כדאמרינן בסמוך גבי סעודה אדם יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת וכו' והוא הדין לתפלה ולדברי תורה אבל אין צריך לברך כדפירשתי עכ"ל שלר' אלחנן יש תקנת נטילת ידיים בלא פלוג אחר שעשה צרכיו או הטיל מים והר"ת ותוס' ישנים חולקים עליו.

ב. בחליצת המנעלים יש לחקור האם חובה ליטול ידיים כאשר נגע בגג המנעל והוא נקי. וכדומה לזה מצינו הדין נט"י בחליצת המנעל. המקור לדין זה הוא באבודרהם (סדר נטילת צפרנים) בשם ספר התשב"ץ (קטן ס' רעו), במרדכי פרק אלו דברים (ברכות ס' קצד), וארחות חיים (הל' נט"י ס' י). אבל לא מצינו ראייה ברורה לזה מהגמ' ולא מצינו כן ברא"ש רמב"ם ורי"ף. ועוד שהאגודה במס' מגילה פ"ג ס' לד כ' ז"ל אחרי הדוכן כהנים נועלים מנעליהם ונוגעין ברגליהם ובמנעליהם, טוב בעיני ליטול ידיהם טרם יתפללו או יאמרו הלל, וכן הורגלתי לעשות, או לילך יחף עד אחר כל התפלה. עכ"ל ומפורש שאינו מחויב ליטול ידיו בנגע במנעליו אע"פ שסוף תפלתו יאמר פסוקים וילמד תורה בשני וחמישי ופסוקי אשרי ובא לציון. אבל כן הוא בש"ע ופשט ההלכה כן.

מצינו מח' בין האחרונים האם החיוב ליטול בחליצת המנעל משום נקיות או משום רוח רעה. שהרי כ' המ"ב ס' ד ס"ק מא בשם הארצות החיים דחליצת המנעל רק משום נקיות וא"כ א"צ ליטול במים דוקא אלא לתפלה או אכילה אבל לתורה וברכות סגי במידי דמנקה אף לכתחלה אף כשיש לו מים כמ"ש המ"ב בס"ק סא. ומקור המ"ב מארצות החיים והוא רק ציין אותו האליה רבה ד ס"ק יג והא"ר ציין אותו מהמקור חיים לבעל חו"י ס"ק ד. אבל במקור חיים לא נמצא דחליצת המנעל הוא משום נקיות כלל. אלא דמצינו דחלק על העולת תמיד דחייבים ליטול כאשר חלץ המנעל בלי ליגע בו כלל. וא"כ הא"ר למד מזה שאין ר"ר בחליצת המנעל אלא משום נקיות וא"כ פשוט שצריך ליגע. לפ"ד ג"כ יוצא מהמ"א ככה שהוא ג"כ כ' דחליצת המנעל צריך ליטול רק בנגע בידי. וא"כ למה הביא ראייה מהמקור חיים אם היה לו ראייה מהמ"א.

ובאמת קשה לי איך פשוט לו להא"ר כן שהרי יכול לפרש לצריך יגע ג"כ אם היה הטעם משום ר"ר. וכן מפורש בש"ע הרב שבס' ד ס"ק יח כ' דצריך ליגע בידי ובס' קכח ס"ק כז כ' דיש בזה משום ר"ר. ואף אם לו ראייה מוכרחת מ"מ להא"ר מסתבר שאין ר"ר בחליצת המנעל וכן מסתבר להארה"ח ומ"ב.

וכן דעת הגר"א ע"פ הברכת אליהו דכתב מקור לדין חליצת המנעל הוא למד מברכת כהנים דלהרמב"ם הל' תפלה פט"ו ה"א הטעם משום טומאת הידים. ולפי הכס"מ וב"י פירושו שיש לו טומאה מהשינה ולא נטל שחרית וקצת דוחק דמירי רק ככהן שלא התפלל או בהתפלל בלי ליטול ידיו כדין אטו ברשיעי עסקינן אבל להגר"א ההסבר הוא משום דבחליצת המנעל יש לו טומאת הידים וצריך ליטול. וכיון שכתב הרמב"ם דזהו נקרא טומאת

ידים פשוט שצריך ליגע בידיו כדי לחייב הנטילת. לי הקטן מוסיף שלכן נקט הש"ע חליצת המנעל ולא הנעולו כיון שהמקור מברכת כהנים ושם כבר נטל ידיו אחר שנעל מנעליו בבקר כשקדש ידיו לתפלה אבל בחליצתם לברכת כהנים לא נטל עדיין ובזה מישב דיוק המו"ק. ולפ"ז להרמב"ם שאין לו ר"ר ואף בת ושיבתא בבקר שמפורש בגמ' לא הביא כמ"ש הלחם משנה הל' שביתת עשור א"כ פשוט שהטעם משום נקיות, וזהו תנא מסייע להא"ר ומ"ב.

וראיה לזו מפורש ממה שמצינו בקכח ברמא ס' יז וז"ל כשירדין מן הדוכן לא יגעו במנעליהם המטונפים; ואם נוגעים יטלו ידיהם לתפלה שיתפללו אחר כך עכ"ל. ומדיוק לשונו המטונפים שאינו בהמקור באגודה מגילה פ"ג ס' לד מש' להדיא שא"צ ליטל במנעלים נקיים. וכן מש' ממ"ב ס"ק סב וז"ל נראה דה"ק סתם מנעלים כמטונפים הם [א"ר ופמ"ג] ע"כ

אבל המ"א ס"ק יז שכ' וז"ל נ"ל דה"ה כשהם נקיים וכמ"ש ס' ד' ס"ח ע"ס צ"ב ס"ו ע"כ. מש' להפך. וכן י"ל לשיטתו בס' ד ס"ק יז על כל הדינים בס' יח שבכללם יש חליצת המנעל שכל במים ולא במידי דמנקי ע"כ. ואם היה משום נקיות למאי צריך מים כלל כמ"ש המו"ק שרק לר"ר צריך מים. וכן למד הרבבות אפרים ח"ג ס' קטו שיש מח' בין המ"ב ומ"א אם הדין חליצת נעלים הוא משום נקיות כהמ"ב או ר"ר ולכן יש לא פלוג בנקיים ומלוכלכים. וא"כ לדינא יוצא דכל שהמנעלים נקיים או דנגע במקום נקי כגון גג המנעל א"צ נטילה כלל. וכן כתב ס' עיונים בהלכה ס' א. וכן מש' ממ"ב תרי"ד ס"ק יד וז"ל אם נגע בהם שלא ע"י בגד צריך ליטול ידיו במקום שנגע בהן עכ"ל.

אבל מצינו שהיעב"ץ במור וקציעה כ' להדיא דהחויב ליטל אחר חליצת המנעל הוא משום ר"ר. וז"ל והחולץ מנעליו. פשוט שהוא הדין לנוגע בהן אם הן ישינים מלוכלכין, משא"כ בחדשים שלא נעל אותן אדם עדיין ודאי לית לן בה. והיינו טעמא דנסיב חולץ, דהויא מילתא פסיקתא דמשנעל אותן פעם אחת כבר שורה עליהן רוח רעה. דברגלים נמי פשיטא אפילו הם רחוצים זוהמא דבקה בהן ואותו רוח זוהמא חלה על המנעלים מיד. מכל מקום נ"ל דתרתיה בעינן נעל והלך בהן פעם אחת על הארץ עכ"ל. ואף שיש לדחות שכוונתו בזוהמא ור"ר הוא לריח רע ולכן פשוט לו דבר זה שיש ריח רע וא"צ ע"ז ראייה, אבל לא מסתבר לומר הכי שאחר שנעל המנעל לפסיעה אחת כבר יש לו ריח רע, וכן א"כ למה ברגלים רחוצים יש ר"ר זוהמא הרי רחצם ואין להם כלל ריח רע. אלא צ"ל כוונתו לסכנת רוח רע ומזיקים רוחניים. וכן אמר לי הרב ווידרבלנק שפשוטתו במו"ק. ומפורש הוא בש"ע הרב ס' קכח ס"ק כז וז"ל כשירדין מן הדוכן לא יחזירו אחריהם להיכל אלא יצדדו ויחזירו פניהם קצת להיכל כתלמיד הנפטר מרבו שמחזיר פניו אליו בצאתו מלפניו ואחר שירדו יזהרו שלא יגעו במנעליהם המטונפים ואם נגעו יטלו ידיהם לתפלה שיתפללו אח"כ ואף אם אינם מטונפים צריכים ליטול ידיהם אם נגעו בהן מפני סכנת רוח רעה כמ"ש בסימן ד'. עכ"ל.

כיון דהגיע להכי באמת יש לחקור למה צריך מידי דמנקי כלל שהרי יכול בקל לראות ולהרגיש אם ידיו מטונפות. וכמו כן מצינו ביו"ד ס' פט דבקנח והדחה אחר גבינה לרוב ראשונים ביום א"צ כלום משום שיכול לראות אם יש דבר דבוק בידיו ומקורם בגמ' חול' קו. ורק לרבנו פרץ חושש שמא לא עיין יפה ואף ביום יש לו ליטל ידיו. לפ"ז יוצא דמעיקר הדין א"צ כלל ליטל ידיו במידי דמנקי כאשר נגע במנעלים נקיים.